GREENPEACE

Nr. reg: 223, 27.10.2026

Stimate domnule Prim-Ministru Luca Niculescu,

Într-un moment în care România își propune să își consolideze direcția europeană și instituțiile democratice, relația dintre stat și societatea civilă trebuie să fie bazată pe dialog, transparență și respect reciproc. O democrație funcțională nu se construiește doar prin instituții reprezentative, ci și prin participarea activă a cetățenilor și a organizațiilor care apără interesul public, monitorizează activitatea autorităților și aduc în dezbaterea publică expertiză și perspective independente.

Societatea civilă nu este un adversar al administrației și nu trebuie privită ca un obstacol în calea proiectelor guvernamentale, ci ca un partener important pentru o guvernare mai transparentă, mai responsabilă și mai bine fundamentată. Într-o democrație pluralistă, dezacordul este firesc. El trebuie gestionat prin argumente, consultare și mecanisme instituționale, nu prin stigmatizare, presiuni sau descurajarea participării civice.

Experiențele recente au arătat cât de repede se poate deteriora această relație. În 2025, Ministrul Energiei Sebastian Burduja a solicitat conducerilor companiilor naționale din energie să ceară în instanță „daune-interese în cuantum maxim” împotriva unor ONG-uri care contestau proiecte energetice și pe care le considera de rea-credință. 70 de organizații ale societății civile au atras atunci atenția asupra riscului ca astfel de demersuri să descurajeze exercitarea unor drepturi civice și accesul la justiție.

Suntem încrezători că astfel de abordări vor fi depășite în mandatul pe care Guvernul dumneavoastră l-a primit. Statul nu trebuie să „pună fierul încins” pe organizațiile care critică sau contestă deciziile autorităților, ci să creeze spații reale pentru dialog și participare. Fie că vorbim despre organizații de mediu, organizații pentru drepturile omului, organizații comunitare, sau din alte domenii ale vieții publice, rolul lor este tocmai acela de a aduce în atenția autorităților probleme, perspective și soluții.

Pentru un guvern care își asumă valorile europene, transparența, participarea publică, accesul la informație și la justiție și protejarea spațiului civic trebuie să fie principii concrete ale actului de guvernare. Privim, așadar, începutul unui nou mandat ca pe o oportunitate de a construi o relație bazată pe colaborare, predictibilitate și bună-credință.

Acesta este apelul nostru pentru noul Guvern: să transformăm dialogul cu societatea civilă dintr-o obligație procedurală într-un instrument real de guvernare și să construim o relație în care critica argumentată nu este sancționată, ci ascultată și luată în considerare.

Pornind de la aceste principii, considerăm că dialogul dintre Guvern și societatea civilă trebuie să se reflecte și în prioritățile concrete ale noului mandat. În acest spirit, prezentăm mai jos câteva dintre temele pe care le considerăm esențiale și asupra cărora ne dorim deschidere pentru dialog și colaborare, pornind de la expertiza și experiența noastră în domeniile de interes public în care activăm.

1. Sistem energetic rezilient - descentralizat, decarbonizat și diversificat; prețuri decente pentru populație

   Situația actuală a sistemului energetic din România este una extrem de delicată. Nu întâmplător autoritățile au declarat stare de urgență în sistemul energetic. România are nevoie de un sistem energetic care să reziste secetei, valurilor de căldură, războaielor și atacurilor asupra infrastructurii și în același timp prețurile să fie decente pentru populație. Ori, sistemul românesc, un sistem centralizat, învechit, pus la încercare de o secetă prelungită în Europa, aproape a colapsat. Debitele scăzute ale Dunării au închis cele două reactoare de la Cernavodă, în timp ce producția de energie hidro a fost și ea afectată. În fiecare săptămâna aflăm de avariile cu care se confruntă termocentralele pe cărbune. Sistemul energetic a rezistat bazându-se pe importuri masive de energie la ore de vârf, dar care au venit cu un preț ridicat, mai ales pentru consumatorul de rând. Și nu în ultimul rând a rezistat datorită celor peste 360.000 de prosumatori.
   Greenpeace România susține o tranziție energetică către un sistem energetic rezilient, diversificat, descentralizat, flexibil și decarbonizat. Și bineînțeles, unul care produce energie ieftină. Iar când spunem rezilient, ne referim la scenariile de risc care pot afecta asigurarea alimentării cu energie electrică, fie că vorbim de atacuri cibernetice, valuri de frig, crize în asigurarea combustibililor fosili, secetă, cutremur sau conflicte militare. Investițiile prioritare ar trebui să meargă în zona modernizării și descentralizării sistemului energetic național. Deja am experimentat că un sistem centralizat este extrem de vulnerabil la fenomene meteo extreme. Iar experiența Ucrainei arată în mod clar că un sistem energetic bazat pe concentrarea producției de energie în unități de energie convenționale de mari dimensiuni înseamnă riscuri majore pe timp de război. România trebuie să iasă din modelul de producție extrem de

concentrat. Din perspectiva statului român, principalul motor al tranziției ar trebui să fie, dacă nu mediul, atunci prețul facturii și independența energetică. România trebuie să vireze către un sistem descentralizat bazat pe mii de surse de producție, instalații de stocare a energiei, măsuri de eficiență energetică, o capacitate ridicată de interconectare transfrontalieră și de sute de mii de cetățeni și comunități de energie care își produc și consumă energia local.

2. Marea Neagră – siguranță și monitorizare reală

   Exploatările de petrol și gaze din Marea Neagră, inclusiv proiectul Neptun Deep, trebuie monitorizate transparent și comunicat public dacă sunt respectate standardele de mediu. Greenpeace a contestat în instanță acordul de mediu al proiectului, iar peste 65.000 de persoane au semnat deja petiția Greenpeace pentru protejarea Mării Negre și a viitorului nostru comun. În același timp, există semnale că unele platforme offshore din perimetrul Istria sunt într-o stare avansată de degradare. Similar, Greenpeace are un proces în instanță prin care a obținut o expertiză tehnică a unei platforme, Pescăruș, însă compania întârzie realizarea expertizei.
   De asemenea, petele de petrol și combustibil observate frecvent în Marea Neagră arată că fenomenul deversărilor este insuficient controlat. Este nevoie de un sistem permanent de supraveghere satelitară și intervenție rapidă pentru prevenirea incidentelor ecologice.

3. Acțiune climatică reală și reducerea emisiilor de carbon, dar și de metan

   România și-a asumat neutralitatea climatică până în 2050 conform Strategiei pe Termen Lung a României pentru Reducerea Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (STL). Este necesară o evaluare transparentă a progresului: ce emisii erau estimate, ce emisii au fost raportate și care este situația energiei din surse regenerabile și a combustibililor fosili, raportat la scenariile din STL.
   În același timp, România trebuie să implementeze rapid Regulamentul UE privind reducerea emisiilor de metan. Țara noastră încă nu are o autoritate competentă pentru implementarea regulamentului. De asemenea, România nu are un inventar complet al sondelor de petrol și gaze abandonate și al emisiilor de metan provenite din acestea, împreună cu un plan clar de închidere și ecologizare. Metanul este un gaz cu efect de seră extrem de puternic care afectează în mod direct sănătatea comunităților din împrejurimile acestor sonde.

4. Sprijin real pentru comunitățile de energie

   Din păcate, autoritățile române au întârziat foarte mult implementarea

cadrului pentru comunitățile de energie, iar această întârziere ne costă. Abia la finalul lui 2025 au fost create primele elemente de legislație primară (OUG 59/2025), iar ANRE lucrează încă la normele de implementare. Este un pas înainte, dar ritmul este mult prea lent: până acum au fost finalizate doar procedura de înregistrare și cea privind utilizarea capacităților de stocare.

Comunitățile de energie pot deveni rapid o componentă relevantă a sistemului energetic românesc, dacă autoritățile elimină barierele care încă le împiedică dezvoltarea. Analiza realizată de Josh Roberts, expert în comunități de energie și politici energetice europene, arată că România are nevoie de un cadru de reglementare proporțional cu scopul social și de mediu al acestor inițiative, nu de reguli construite după modelul actorilor comerciali obișnuiți. Prioritățile sunt clare: simplificarea înregistrării și a accesului la piață, reguli funcționale pentru partajarea energiei, responsabilități clare pentru operatorii de distribuție și integrarea stocării. Dacă aceste bariere sunt eliminate rapid, comunitățile de energie pot trece într-un interval de timp rezonabil de la proiecte-pilot la o componentă relevantă a unui sistem energetic mai descentralizat, rezilient și mai ieftin.

La fel de important este accesul la finanțare și existența unor stimulente dedicate. Comunitățile de energie pornesc, de regulă, de la inițiative locale cu resurse limitate, iar costurile inițiale pentru dezvoltarea proiectelor, stocare și infrastructura necesară pot fi o barieră majoră. Finanțările publice trebuie să sprijine aceste inițiative și să recompenseze beneficiile pe care le aduc sistemului: energie regenerabilă produsă local, reducerea facturilor, flexibilitate și reziliență.

5. Eficientizarea instituțiilor de mediu și transparența decizională

Instituțiile publice responsabile de protecția mediului au nevoie de o consolidare a credibilității, a capacității administrative și operative. În prezent, întârzierile în procedurile de avizare și lipsa de predictibilitate afectează deopotrivă inițiativele de conservare și proiectele de dezvoltare durabilă. Considerăm că este necesar un audit funcțional independent la nivelul Agenției Naționale pentru Mediu și Arii Protejate (ANMAP) și al direcțiilor județene, axat pe digitalizare și eficientizare.

Transparența proactivă este cea mai sigură cale de a construi încredere între cetățeni, mediul de afaceri și administrație. Publicarea automată și în timp real a documentelor oficiale, a avizelor și a studiilor de impact pe platformele publice ale instituțiilor va transforma procesul de avizare într-un exercițiu deschis de bună guvernanță, reducând suspiciunile și

presiunea administrativă.

6. Protecția strictă a biodiversității – trecerea la un angajament național real de minim 10%

   Biodiversitatea României este un activ strategic național, esențial pentru securitatea apei, starea de sănătate și bunăstare a populației și reziliența în fața schimbărilor climatice. Strategia UE privind Biodiversitatea stabilește direcții clare, iar România are o oportunitate extraordinară de a deveni un lider regional în conservarea naturii.

   Din păcate, abordările administrative recente au arătat limitările unei viziuni pur birocratice. Decizia de a desemna doar 2,54% din teritoriul național ca Zone Prioritare pentru Biodiversitate prin Ordin de Ministru a adus o contribuție netă de doar 0,25% protecție nouă, restul fiind o simplă re-etichetare a unor arii deja protejate. În acest proces au fost identificate și cartografiate de experți independenți în cadrul studiului național derulat prin PNRR (Contract 119/2023) aproximativ 1,9 milioane de hectare de păduri valoroase și ecosisteme de înaltă valoare conservativă – însă 1,3 milioane de hectare au rămas în arhiva ministerului.

   Pentru a transforma acest obiectiv într-o politică publică solidă și recunoscută la nivel european, propunem Guvernului o foaie de parcurs structurată pe patru piloni:

   a. Aplicarea principiului precauției prin instituirea unui moratoriu temporar asupra lucrărilor de exploatare în cele 1,3 milioane de hectare candidate nedesemnate încă, până la finalizarea procesului de atingere a țintei de minim 10%;
   b. Garantarea transparenței științifice prin publicarea integrală a datelor GIS și a hărților rezultate din studiul de cartografiere;
   c. Adoptarea unui calendar ferm pentru atingerea țintelor de minim 10% protecție strictă și 30% suprafață protejată până în 2030;
   d. Aplicarea acestei politici ca una de interes public prin eliminarea dreptului de veto al administratorilor, în special în privința proprietății publice și private a statului, și alocarea de buget pentru pentru compensarea justă și prealabilă a proprietarilor privați, inclusiv a UAT-urilor.

7. Finanțarea echitabilă a conservării: o oportunitate de dezvoltare pentru comunitățile locale

Protecția naturii nu trebuie să fie percepută ca o frână economică sau ca o sursă de restricții necompensate pentru comunități și proprietari. Din contră, o politică de conservare reușită este una care aduce prosperitate locală și sprijin direct celor care îngrijesc patrimoniul natural.

Avem nevoie de un mechanism de finanțare bine structurat. Propunem alocarea a minimum 20% din bugetul Administrației Fondului pentru Mediu (AFM) prioritar către conservarea biodiversității și implementarea Strategiei Naționale. Aceste resurse pot susține:

a. Plăți compensatorii prompte și juste pentru proprietarii privați de păduri și terenuri incluse în regim de protecție;
b. Consolidarea capacității ANMAP de a elabora, implementa planuri de management eficiente, precum și de a controla aplicarea acestora;
c. Investiții în infrastructura verde locală, ecoturism și servicii ecosistemice care să genereze locuri de muncă stabile și dezvoltare sustenabilă în comunitățile rurale.

8. Clarificarea rolurilor instituționale și eliminarea conflictelor de interese

   O guvernanță modernă a resurselor naturale presupune o delimitare clară între rolul de protecție și cel de exploatare economică. În prezent, suprapunerea de atribuții de la nivelul RNP Romsilva și al Administrației Naționale „Apele Române” (ANAR) creează un conflict structural de interese, în care administrarea comercială influențează deciziile privind oportunitatea protecției mediului.

   Susținem o reformă instituțională bazată pe separarea clară a activităților extractive de cele de conservare. Statul român trebuie să își exercite rolul de autoritate imparțială prin intermediul unei agenții de protecție a mediului puternice, independente și bine dotate tehnic (ANMAP), lăsând activitățile comerciale să funcționeze pe principii clare de piață și sustenabilitate.

9. Integrabilitatea politicilor de mediu în viziunea de dezvoltare guvernamentală

   Provocările climatice și degradarea ecosistemelor nu mai pot fi adresate izolat. Protecția mediului este o temă transversală ce influențează economia, energia, agricultura și siguranța națională.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor trebuie susținut să devină un partener strategic în cadrul Cabinetului, capabil să integreze principiile de sustenabilitate în toate marile proiecte de infrastructură și investiții publice. Aplicarea consecventă a principiului european *Do No Significant Harm* (A nu aduce prejudicii grave mediului) va asigura că fondurile publice și europene sunt direcționate exclusiv către proiecte durabile, protejând bugetul statului de costurile viitoare ale restaurării.

10. Digitalizarea și monitorizarea deschisă a resurselor naturale

    Tehnologia oferă oportunitatea de a trece de la un model de control reactiv și costisitor la un sistem modern, transparent și preventiv de gestionare a resurselor naturale.

    Propunem continuarea și extinderea procesului de digitalizare prin:

    a. Dezvoltarea integrată a sistemului SUMAL 3.0, creșterea transparenței datelor și optimizarea continuă a platformei *inspectorulpadurii.ro*;
    b. Extinderea la nivel național a sistemului de monitorizare pentru Radarul Balastierelor;
    c. Unificarea tuturor datelor de protecție a mediului (Catalogul pădurilor virgine și cvasi-virgine, ariile protejate, inspectorul pădurii și radarul balastierelor etc.) într-o platformă GIS unică, publică și accesibilă, care să funcționeze ca un serviciu public de transparență. O astfel de platformă va reduce birocrația, va sprijini activitatea organelor de control și va reda cetățenilor încrederea în integritatea administrării patrimoniului natural.

Stimate Domnule Prim-Ministru,

Așa cum subliniam la începutul acestei scrisori, societatea civilă dorește să fie un partener de dialog matur și constructiv pentru Guvernul României. Posedăm expertiză tehnică pe care dorim să o punem la dispoziția Executivului pentru sprijinirea acestor reforme.

În acest sens, vă adresăm solicitarea de a ne acorda o audiență oficială la începutul mandatului dumneavoastră.

Având credința că noul mandat poate marca o etapă de deschidere și

colaborare autentică în beneficiul interesului public, vă mulțumim și așteptăm cu interes răspunsul dumneavoastră.

Cu deosebită considerație,

Valentin Sălăgeanu, Senior Programme Strategist Greenpeace România

București, 2026